

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 19 października 2017 r.**

**zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Wrzosowisko Przemkowskie PLH020015**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, 2249, 2260 i z 2017 r. poz. 60, 132, 1074 i 1595) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronny dla obszaru Natura 2000 Wrzosowisko Przemkowskie PLH020015 zostało ustanowione przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniu 18 czerwca 2014 r. i ukazało się w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego w dniu 20 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2014 r. poz. 2813). Powodem zmiany ww. zarządzenia są uchybienia wskazane w trybie kontroli aktów prawa miejscowego przez Ministra Środowiska uzasadniające zmianę we własnym zakresie, przesłane pismem znak DP-074-127/10761/14/JJ z dnia 19 marca 2015 r., uwagi Ministra Środowiska przedstawione w odniesieniu do innych zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych, wyniki ekspertyz: „Uzupełnienie stanu wiedzy na temat populacji wilków *Canis lupus* [1352] w obszarze „Wrzosowisko Przemkowskie PLH020015” (Agata Brzezińska ViaNaturae, Wrocław 2015 r.) i „Wyniki wstępnych badań ekologicznych na powierzchni wypalonego wrzosowiska w oddz. 114 c w Nadleśnictwie Przemków” (Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2015 r.) oraz zmiany wynikające z ponownej analizy zapisów ww. zarządzenia.

Minister Środowiska wskazał, że wskazany w załączniku nr 4 (obecnie załącznik nr 2) cel działań ochronnych dla gatunków 1308 i 1324 „Poprawa warunków hibernacji gatunku” jest niemierzalny i nie podlega weryfikacji. Cele powinny określać docelowy stan ochrony przedmiotu ochrony lub wskazywać stan początkowy, który ma ulec poprawie. W związku z powyższym doprecyzowano cel działań ochronnych dla ww. gatunków zmieniając jego brzmienie na „*Zachowanie siedlisk nietoperzy w niepogorszonym stanie ochrony (co najmniej U1)*”.

Kolejna uwaga Ministra Środowiska dotyczyła działania ochronnego wobec gatunku *1352, polegającego na wykonaniu przez Nadleśnictwo Przemków przewidzianych w planie urządzenia lasu zabiegów pielęgnacyjnych w potwierdzonych miejscach wychowu szczeniąt w terminie od 1 września do 31 marca. Minister Środowiska wskazał, że w planie zadań ochronnych nie należy powtarzać istniejących już zobowiązań wynikających z innych dokumentów, w tym z planu

urządzenia lasu i że przedmiotowe działania ochronne należy uznać za zbędne. Należy jednak zaznaczyć, że celem przedmiotowego zapisu dotyczącego działania ochronnego dla wilka nie było wskazanie działań określonych w PUL lecz określenie terminów wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych w wydzieleniach leśnych, w których zaobserwowano obecność szczeniąt. Działanie nie stanowi więc powtórzenia istniejącego już zobowiązania wynikającego z planu urządzenia lasu, lecz jest jego doprecyzowaniem. Z zapisu usunięto fragment „przewidzianych w planie urządzenia lasu”.

Minister Środowiska wskazał także, iż nieprawidłowo zostały określone podmioty odpowiedzialne za wykonanie działań ochronnych: „Systematycznej kontroli i ewentualnej naprawy ogrodzenia składowiska odpadów komunalnych w celu ograniczenia przedostawania się wilków na wysypisko śmieci” wobec gatunku *1352, oceny stanu zachowania gatunków 1308 i 1324, a także uzupełnienia stanu wiedzy poprzez systematyczną aktualizację informacji na temat *1352 wilka.

Pierwotnie jako podmiot odpowiedzialny za prowadzenie systematycznej kontroli i ewentualne naprawy ogrodzenia składowiska odpadów wskazano Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Bolesławcu. Z uwagi na fakt, iż jedynie ustawa może normować prawa i obowiązki obywateli, nałożenie powyższego obowiązku na MZGK w akcie prawa miejscowego, jakim jest zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jest niezgodne z konstytucyjnymi unormowaniami i stanowi przekroczenie delegacji ustawowej, zawartej w art. 28 ust. 10 pkt 4 *ustawy o ochronie przyrody*. Zmieniono więc zapis powyższego działania na „Zbieranie informacji na temat stanu ogrodzenia składowiska odpadów komunalnych w celu podjęcia działań mających na celu zapobieżenie przedostawania się wilków na teren wysypiska śmieci”, a jako podmiot odpowiedzialny za jego wykonanie w miejsce MZGK w Bolesławcu wpisano organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.

Z podmiotów współodpowiedzialnych za działanie ochronne dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych (obecnie załącznik nr 3) w odniesieniu do gatunków 1308 i 1324, a także z działania dotyczącego uzupełnienia stanu wiedzy o gatunku *1352 wykreślono placówki naukowe i organizacje pozarządowe, gdyż podmioty te nie mają obowiązku podejmowania współpracy w tym zakresie. Nie ma też podstaw prawnych umożliwiających nałożenie ww. obowiązków na te podmioty.

W związku z uwagami Ministra Środowiska przedstawionymi w odniesieniu do innych zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych i wskazanych do uwzględnienia podczas opracowywania w przyszłości projektów innych, podobnych aktów prawa miejscowego dokonano następujących zmian:

- W załączniku nr 4 Cele działań ochronnych (obecnie załącznik nr 2) dla gatunku *1352 pierwotnie zapisano „Ochronę bazy pokarmowej wilka”, „Ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania się chorób i pasożytów”, „Ograniczenie negatywnego wpływu lokalnego składowiska odpadów” i „Zapewnienie właściwej ochrony populacji gatunku w okresie wychowu młodych”. Z uwagi na fakt, iż powyższe cele są niemierzalne i nie podlegają weryfikacji, zastąpiono je zapisem „Utrzymanie populacji gatunku i siedlisk w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1)”.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) zmieniono pierwotny zapis działania ochronnego dla siedliska 91T0 - „*W wydzieleniu z siedliskiem nie planować zabiegów gospodarczych*”, gdyż sformułowane w ten sposób działanie stanowi zakaz, a w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 nie powinno się zamieszczać zakazów. Zgodnie z art. 33 ust. 1 *ustawy o ochronie przyrody* zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Przedmiotowy zapis został więc zmieniony i przyjął brzmienie: „*Pozostawienie wydzielenia leśnego z siedliskiem bez zabiegów gospodarczych*”.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) z listy podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działania polegającego na poprawie warunków mikroklimatycznych miejsca hibernacji gatunków nietoperzy przez zabudowanie otworów w wejściu do piwnicy wykreślono Przemkowski Park Krajobrazowy. Wskazywanie parku krajobrazowego jako podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych jest niewłaściwe, gdyż Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych został powołany w celu kompleksowej ochrony terenów podległych parków krajobrazowych, a nie innych obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000. W związku z powyższym zobowiązanie ww. wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej do podejmowania zadań na rzecz ochrony obszaru Natura 2000 wykracza poza zakres kompetencji tego organu. Jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie powyższych działań pozostawiono organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
- Z tego samego powodu wykreślono Przemkowski Park Krajobrazowy z listy podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działania polegającego na edukacji lokalnej społeczności w zakresie dobrych praktyk w związku z obecnością wilka w obszarze. Ponadto z uwagi na fakt, iż edukacja ekologiczna nie leży w kompetencjach Regionalnej Dyrekcji Ochrony

Środowiska we Wrocławiu, z listy podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie ww. działania usunięto również organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.

W ramach uzupełnienia stanu wiedzy na temat gatunku *1352 wilk zlecono ekspertyzę dotyczącą populacji wilka w obszarze. Badania terenowe opierały się na poszukiwaniu śladów obecności gatunku: tropów, odchodów i ofiar - w celu oceny aktywności drapieżników, wyznaczenia liczby i rozmiarów watah oraz kierunków i tras migracji, a także wyznaczenia korytarzy migracyjnych i miejsc, w których wilki przecinały drogi otaczające obszar Natura 2000. Tropienia wykazały obecność 4-6 dorosłych osobników, stan zachowania gatunku w obszarze oceniono na U1. Na podstawie wyników badań terenowych zaproponowano aktualizację zagrożeń, celów oraz działań ochronnych dla gatunku zapisanych w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wrzosowisko Przemkowskie PLH020015. Z zagrożeń istniejących usunięto zapis *G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze*. Zagrożenie *B02.06 Przerzedzenie warstwy drzew* przeniesiono do zagrożeń potencjalnych. Natomiast w zagrożeniach potencjalnych dopisano *F04.02 Zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.* Powyższe wynika z faktu, że w trakcie badań terenowych nie stwierdzono tego typu zagrożeń, co nie zmienia faktu, że nie można ich wykluczyć. Dodatkowo uszczegółowiono opis zagrożenia *D01.02 Drogi, autostrady* wskazując na możliwą śmierć lub urazy wilków w wyniku kolizji.

Do działań ochronnych zaplanowanych dla gatunku dodano „Wyznaczenie w miarę potrzeb stref ochrony wilka”. Realizacja tego działania jest istotna dla utrzymania odpowiedniego stanu populacji gatunku w obszarze. Brak wyznaczenia stref ochrony stwarza ryzyko opuszczenia nor i tym samym potencjalnie zwiększoną śmiertelność młodych podczas ich przenoszenia w przypadku prowadzenia prac leśnych w sąsiedztwie miejsc rozrodu w czasie wychowu szceniąt. Strefy będą wyznaczane sukcesywnie, w miarę potrzeb, w przypadku uzyskania przez RDOŚ potwierdzonych informacji dotyczących miejsc rozrodu.

Zmienione zostały także zapisy dotyczące działań ochronnych dla siedliska 4030 suche wrzosowiska.

Wyniki badań przeprowadzonych na wrzosowisku wypalonym w 2015 roku podczas Międzynarodowej Konferencji „Ogień a gospodarka leśna i ochrona przyrody” wykazały pozytywne rezultaty tych działań, m. in.: brak spadku różnorodności biologicznej, zwiększenie powierzchni podłoża dostępnego dla porostów do kolonizacji, co powinno spowodować wzrost liczby ich gatunków. Ponadto szczegółowe dane literaturowe dotyczące wpływu wypalania zbiorowisk z dominacją wrzosu na poszczególne grupy organizmów wskazują, że w długoterminowej skali nie stwierdzono negatywnego wpływu takich działań. Ponadto wypalanie niewielkich powierzchni

i tworzenie w ten sposób mozaiki wrzosowisk w różnych stadiach sukcesji (od świeżo wypalonych po wrzosowiska dojrzałe w początkowym stadium sukcesji lasu) jest bardzo korzystne dla różnorodności biologicznej obszaru – umożliwia istnienie stabilnych populacji bezkręgowców o różnych preferencjach środowiskowych. Biorąc pod uwagę powyższe oraz stwierdzone w trakcie prac nad planem zadań ochronnych zagrożenia dla siedliska 4030 (m. in. brak użytkowania byłego poligonu na cele wojskowe przyczyniający się do zaniku siedliska) i określone dla niego cele działań ochronnych (m. in. zapobieganie dalszej sukcesji wtórnej siedliska) w załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) usunięto działania dla siedliska 4030 polegające na zaliczeniu powierzchni leśnych niezalesionych, na których stwierdzono obecność siedliska przyrodniczego 4030 suche wrzosowisko, do odpowiedniej grupy rodzajów powierzchni zgodnie z obowiązującą Instrukcją Urządzania Lasu (grunty leśne niezalesione objęte szczególną ochroną – kod SILP-LAS „SZCZ CHR”), a wprowadzono zapis dotyczący działania ochrony czynnej polegający na kontrolowanym wypalaniu wrzosowisk na powierzchniach od około 1,5 do 3 ha w wyznaczonych w Nadleśnictwach Chocianów i Przemków lokalizacjach. Zapis ten koresponduje z zaplanowanymi działaniami w ramach projektu „Czynna ochrona wrzosowisk poprzez kontrolowane wypalanie na obszarach sieci Natura 2000 Wrzosowisko Przemkowskie PLH020015 i Diabelskie Pustacie PLH320048” planowanego do realizacji przez Instytut Badawczy Leśnictwa.

Jednocześnie po analizie całego zarządzenia postanowiono zmienić lub uzupełnić inne zapisy w zarządzeniu w następujący sposób:

- W załączniku nr 3 Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony (obecnie załącznik nr 1) dla wilka dodano zagrożenie potencjalne *I03.01 Genetyczne zanieczyszczenie (zwierzęta)* co wiąże się z notowaniem na terenie kraju przypadków hybrydyzacji między dzikimi wilkami a psami domowymi.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania dla siedliska przyrodniczego 4030 suche wrzosowiska dodano działanie dotyczące wykaszania, co związane jest z podejmowanymi w ubiegłych latach działaniami ochronnymi ukierunkowanymi na ochronę i rewitalizację wrzosowisk poprzez ich wykaszanie.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) usunięto działania dla siedliska

91T0 polegające na ujęciu powierzchni siedliska w odrębne wydzielenia leśne, a w sytuacji zbyt małej powierzchni siedliska opisanie jej jako powierzchnię niestanowiącą wyłączenia (taksacyjnego). Działania te zostały uwzględnione w obowiązujących od 2014 r. planach urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Przemków i Nadleśnictwa Chocianów.

- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) dla działania dla siedliska 91T0 związanego z planowaniem zabiegów gospodarczych poza wydzieleniem leśnym 13-32-1-05-174-c w wyniku omyłki pisarskiej błędnie wskazano Nadleśnictwo Chocianów jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie przedmiotowego działania. Zapis poprawiono i wskazano tu Nadleśnictwo Przemków.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) dla działań dla siedliska 91T0 związanych z pozostawieniem w Nadleśnictwie Przemków i w Nadleśnictwie Chocianów wydzieleni leśnych z siedliskiem bez zabiegów gospodarczych, usunięto z podmiotów odpowiedzialnych Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych wskazując jedynie ww. nadleśnictwa jako podmioty odpowiedzialny za ich wykonanie.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) zmieniono zapis podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działania polegającego na ustaleniu miejsc, w których wskazane byłoby wprowadzenie ograniczenia prędkości z *„Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, zarządcy dróg”* na *„Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z zarządcami dróg”*.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) zmieniono zapis dotyczący uwzględniania obecności wilka w obwodach łowieckich w trakcie sporządzania planów łowieckich. Zapis przyjął brzmienie *„W sporządzanych planach łowieckich uwzględnić konieczność zabezpieczenia pożywienia dla wilka w oparciu o faktyczną liczebność wilków, ocenioną na podstawie zebranych danych i w oparciu o znajomość ekologii gatunku”*, co związane jest z koniecznością zapewnienia bazy pokarmowej dla coraz większej populacji wilków.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) w części Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych -

dla siedliska 91T0 zmieniono zapis dotyczący częstotliwości przeprowadzenia oceny realizacji działań ochronnych oraz oceny stanu ochrony z „(...) w 6 i 9 roku obowiązywania PZO” na „jednokrotnie między 6 i 9 rokiem obowiązywania PZO”. Dla przedmiotowego terenu sporządzany jest Plan Urządzenia Lasu. Plan Urządzenia Lasu określa sposób gospodarowania na okres 10 lat. Plan taki podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, która obejmuje m.in. uzyskanie opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie wpływu planowanych działań na siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż zmiany w siedliskach leśnych zachodzą powoli, jednorazowa ocena jest wystarczająca, aby zweryfikować realizację PZO w odniesieniu do siedlisk leśnych, zbadać stan zachowania siedliska w obszarze oraz zaobserwować ewentualne zmiany zachodzące w siedlisku. Należy przy tym zauważyć, że tut. organ będzie również pozyskiwał dane w tym zakresie z PMŚ oraz od jednostek naukowych i organizacji pozarządowych.

- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 3) w części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy zmieniono zapis działania dla *1352 wilka. Zapis przyjął brzmienie *„Coroczna aktualizacja informacji na temat liczebności populacji, liczby watah i określania miejsc rozrodu gatunku - pozyskanie informacji z inwentaryzacji i monitoringu wilka.”* Powyższe wynika z konieczności precyzyjnego określania terminów realizacji poszczególnych działań ochronnych ujętych w planie zadań ochronnych.

Wydanie zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronny dla obszaru Natura 2000 Wrzosowisko Przemkowskie PLH020015 poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 22 września 2015 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 września 2015 r. o zamiarze przystąpienia do opracowania projektów zmian zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych dla 42 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla przedmiotowego obszaru. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy w Gromadce i Urzędu Gminy w Bolesławcu, gdzie wisiało na tablicach ogłoszeń w dniach 22 września 2015 r. – 13 października 2015 r. oraz Starostwa Powiatowego w Bolesławcu, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 23 września 2015 r. – 15 października 2015 r.

Projekt zarządzenia został także przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ), a także do członków Zespołu Lokalnej Współpracy utworzonego w trakcie prac nad planem zadań ochronnych. Przeanalizowane uwagi zgłoszone przez członków Zespołu Lokalnej Współpracy uwzględniono w zakresie przerehabrowania zapisu dotyczącego wykaszania wrzosu w siedlisku 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*) oraz uszczegółowienia zapisów dotyczących wilka *Canis lupus* w oparciu o przekazane przez Stowarzyszenie dla Natury „Wilk” uwagi i dane na temat rozmieszczenia wilka w obszarze. W oparciu o ww. dane dodano także zagrożenie potencjalne dla ww. gatunku priorytetowego *F03.02.03 Chwywanie, trucie, kłusownictwo* - powyższe wynika z odnotowanych w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 przypadków kłusownictwa.

Obwieszczeniem z dnia 7 sierpnia 2017 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zgodnie z art. 39 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 t. j.) zawiadomił o przystąpieniu do opracowania projektu zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Wrzosowisko Przemkowskie PLH020015 oraz o możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy i o możliwości składania uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach 10 – 31 sierpnia 2017 r., a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Gazeta Wrocławska) w dniu 10 sierpnia 2017 r. Obwieszczenie zostało także przekazane w celu jego upublicznienia Urzędowi Gminy w Gromadce i Urzędowi Gminy w Bolesławcu, gdzie wisiało na tablicach ogłoszeń w dniach 10 – 31 sierpnia 2017 r. oraz Starostwu Powiatowego w Bolesławcu, gdzie wisiało na tablicach ogłoszeń w dniach 9 sierpnia – 3 września 2017 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Uwagi do projektu zarządzenia złożyły następujące podmioty:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu,
2. Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”.

Uwagi zgłoszone przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych we Wrocławiu rozpatrzono w następujący sposób:

Nie uwzględniono uwagi dotyczącej wykreślenia zagrożenia potencjalnego *B01 Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)* stwierdzonego dla siedliska 4030 suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*). Za pozostawieniem wśród zagrożeń potencjalnych, pomimo stwierdzenia, że nikt na gruntach Lasów Państwowych takich działań nie

planuje, przemawia fakt, że nie wszystkie powierzchnie siedliska 4030 suche wrzosowiska znajdują się na gruntach w zarządzie PGL Lasy Państwowe.

Nie uwzględniono uwagi dotyczącej sprecyzowania obszaru wdrażania działania ochronnego wskazanego dla gatunku *1352 wilk *Canis lupus* *Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych w potwierdzonych miejscach wychowu szceniąt w terminie od 1 września do 31 marca* poprzez wskazanie odległości od stwierdzonych nor w jakich działanie to należy realizować. Odległość jaką wskazuje *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., poz. 2183)* dotyczy ustalonych stref ochrony okresowej wilka i obejmuje obszar w promieniu 500 m od miejsca rozrodu. W związku z powyższym jedynie wyznaczenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania umożliwi ścisłe określenie odległości od miejsc rozrodu w jakiej zabrania się realizacji działań polegających m. in. na wycince drzew lub krzewów.

Nie uwzględniono uwagi dotyczącej doprecyzowania lub wykreślenia działania ochronnego wskazanego dla gatunku *1352 wilk *Canis lupus*, aby w sporządzanych planach łowieckich uwzględnić konieczność zabezpieczenia pożywienia dla wilka w oparciu o faktyczną liczebność wilków, ocenioną na podstawie zebranych danych i w oparciu o znajomość ekologii gatunku. Wskazane działanie ochronne wynika ze stwierdzonego zagrożenia potencjalnego związanego z nieuwzględnianiem drapieżnictwa wilków w śmiertelności dzikich zwierząt kopytnych, co może prowadzić do wyznaczania zbyt dużych limitów odstrzałów w planach łowieckich. Tut. organ nie posiada kompetencji w zakresie sporządzania planów łowieckich w związku z powyższym nie może zostać wskazany jako podmiot odpowiedzialny za realizację ww. działania ochronnego. Jednocześnie wskazanie konkretnej metodyki nie jest możliwe. Jednakże mając na względzie dostępne dane na temat liczebności populacji, znane z ekologii gatunku *dziennie zapotrzebowanie na pokarm oraz wskazane przez badaczy główne składniki diety wilków w zachodniej Polsce, tj. sarny, dziki i jelenie [na podstawie Diet and prey selection of wolves (Canis lupus) recolonising Western and Central Poland S. Nowak, R. W. Mysłajek, A. Kłosińska, G. Gabryś]* w opinii tut. organu uwzględnienie konieczności zabezpieczenia pożywienia dla wilka w sporządzanych planach łowieckich jest ze względu na ochronę ww. gatunku priorytetowego wysoce wskazane i możliwe.

Nie uwzględniono uwagi dotyczącej preredagowania działania ochronnego wskazanego dla siedliska 4030 suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio Callunion, Calluno-Arctostaphylion*) tak aby umożliwić stosowanie na wybranych płatach siedliska zamiennie wypalania lub wykaszania (tak aby to co nie zostanie wypalone mogło ewentualnie zostać wykoszone). Sformułowane działania ochronne dla ww. siedliska dotyczą przede wszystkim zapobiegania dalszej sukcesji wtórnej na powierzchni siedliska poprzez usuwanie gatunków drzewiastych oraz dodatkowo dopuszczają

wykaszanie wrzosu na wszystkich zinwentaryzowanych w granicach obszaru Natura 2000 płatach siedliska wymagających realizacji działań z zakresu ochrony czynnej (przy czym nie jest to działanie obligatoryjne co oznacza że może, ale nie musi zostać zrealizowane).

Wskazane działanie ochronne polegające na kontrolowanym wypalaniu wrzosowisk dotyczy realizacji działań z pogranicza badań naukowych i zdobywania nowych doświadczeń z zakresu czynnej ochrony siedliska przyrodniczego, w związku z czym zostało preredagowane w sposób, który umożliwia jego zrealizowanie, a nie bezwarunkowo nakazuje jego realizację – zgodnie z uwagą zgłoszoną przez RDLP we Wrocławiu, aby działanie to miało formę fakultatywną. Dodatkowo w ramach złożonych uwag Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu zawnioskowała o uwzględnienie dodatkowego wydzielenia leśnego w ramach realizacji ww. działania ochronnego w Nadleśnictwie Przemków. Uwaga nie została uwzględniona. Zgodnie z uszczegółowieniem jakie zostało przedłożone w przedmiotowej sprawie, zaplanowane w wydzieleniu 13-32-1-05-95-b działanie zakłada wyznaczenie we wskazanej lokalizacji powierzchni kontrolnej.

Uwagi zgłoszone przez Stowarzyszenie dla Natury „Wilk” rozpatrzono w następujący sposób:

Uwzględniono uwagę dotyczącą zmiany kategorii zagrożenia z potencjalnego na istniejące i preredagowania zagrożenia wskazanego dla gatunku *1352 wilk *Canis lupus* B02.06 *Przerzedzenie warstwy drzew Zabiegi gospodarcze prowadzone w miejscach wychowu szceniąt na B02.06 Przerzedzenie warstwy drzew Zabiegi gospodarcze i działania ochronne dla części płatów siedliska 4030 Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio Callunion, Calluno-Arctostaphylion) prowadzone w miejscach wychowu szceniąt. Powyższe wynika z faktu, iż wskazane dla płatów siedliska 4030 suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio Callunion, Calluno-Arctostaphylion) działania ochronne pokrywają się z miejscami dotychczasowego wychowu szceniąt wilków. Usunięcie na stałe drzew (niezależnie od terminu realizacji prac) likwiduje osłonę miejsca wychowu szceniąt. W związku z powyższym realizacja działań ochronnych wskazanych dla siedliska 4030 Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio Callunion, Calluno-Arctostaphylion) związanych z usuwaniem gatunków drzewiastych stanowi zagrożenie istniejące dla wilka *Canis lupus*.*

Nie uwzględniono uwagi dotyczącej preredagowania celu ochrony na bardziej precyzyjny i jednoznaczny. Wskazany cel ochrony *Utrzymanie populacji gatunku i jego siedlisk w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1)* został sformułowany w sposób jednoznaczny w związku z czym pozostał bez zmian.

Uwzględniono uwagę dotyczącą rozszerzenia działania ochronnego związanego z wykonywaniem zabiegów pielęgnacyjnych w potwierdzonych miejscach wychowu szceniąt

w terminie od 1 września do 31 marca dodając zapis uwzględniający wskazany termin również w trakcie realizacji zaplanowanych w granicach obszaru Natura 2000 działań ochronnych.

Nie uwzględniono uwagi dotyczącej zrezygnowania z zaplanowanych dla siedliska 4030 suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*) działań ochronnych polegających na usuwaniu gatunków drzewiastych i ewentualnym wykaszaniu wrzosu w związku z kolizją lokalizacji niektórych zaplanowanych w płatach siedliska 4030 suche wrzosowiska działań ochronnych z miejscami wychowu szczeniąt wilków. W zgłoszonej uwadze wskazano, że usunięcie drzew likwiduje na stałe osłonę miejsca wychowu szczeniąt, niszcząc tym samym miejsce rozrodu. W związku z powyższym wskazane byłoby pozostawienie wydzieleń, które stanowią jednocześnie siedlisko 4030 suche wrzosowiska oraz miejsca wychowu szczeniąt wilków bez zabiegów, co umożliwi wilkom wyprowadzenie młodych w kolejnych latach. W opinii tut. organu uniknięcie kolizji zarówno zaplanowanych działań ochronnych jak i zabiegów pielęgnacyjnych z miejscami wychowu szczeniąt wilków zapewnić powinno wskazane w treści zarządzenia działanie ochronne polegające na wyznaczeniu w miarę potrzeb stref ochrony wilka. Mając na uwadze powyższe nie uwzględniono ww. uwagi.

Nie uwzględniono uwagi dotyczącej doprecyzowania działania ochronnego dotyczącego uzupełnienia stanu wiedzy na temat wilka poprzez coroczną aktualizację informacji na temat liczebności populacji, liczby watah i określania miejsc rozrodu gatunku na podstawie danych pozyskanych z inwentaryzacji i monitoringu wilka o wskazanie kto miałby ww. inwentaryzacje czy monitoring prowadzić i w jaki sposób tut. Dyrekcja miałaby wejść w posiadanie takich informacji. Dane te mogą zostać pozyskane w ramach wykonywanej na zlecenie tut. Dyrekcji pracowań, w tym w ramach oceny stanu zachowania gatunku według parametrów opracowanych w ramach PMŚ, jak również z danych pozyskanych od naukowców, gmin czy nadleśnictw.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.) uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 17 października 2017 r.